

Betragtninger om fænomenet spin

Som alle andre anstændige borgere har jeg altid næret den dybeste mistillid til spin og spindoktorer, men nu hvor jeg selv er blevet politiker og altså har lagt anstændigheden bag mig, kan det være jeg må til at nuancere mit syn på fænomenet. Under alle omstændigheder forventer jeg at høre en masse velplaceret kritik af spin og spindoktorer i dag men i retfærdighedens navn og fordi debatten bliver så kedelig hvis vi kun hører den ene side af sagen, vil jeg forsøge mig med et forsvar.

Dét at give en historie en vinkel der er mere fordelagtig eller positiv end den er nøgtern og objektiv er ikke noget nyt fænomen. Ej heller er spindoktoren en ny karakter. Konger og Kejsere har altid haft visirer og personlige rådgivere; typer som f.eks. Machiavelli, eller de har haft augurer og gejstlige der kunne tyde og udlægge jærtegn på en tjenlig facon.

Jeg mener også at kunne genkende spindoktorerne i mytologiens arketyper. En arketype som Tricksteren er bl.a. kendetegnet ved at fordreje ordene og give dem ny betydning ved snyd og bedrag. Han er nogle gange hjælpsom og andre gange en skurk, men sjældent en idealist. Men om spindoktoren er en trickster, som f.eks. Loke der spidsfindigt omgår samfundets regler, eller om han snarere er som den arketypiske Mentor der gennem rådgivning, sparring, vejledning, coaching og feedback deler ud af sin erfaring, ja det afhænger nok af øjnene der ser. Muligvis favner spindoktoren begge disse arketyper.

Når spindoktorerne, der jo i virkeligheden bare er kommunikationsrådgivere, i dag har vundet stor indflydelse i politik, er det nok fordi kommunikation er blevet en så vigtig del af vores samfund. Magthavere har ikke længere brug for præster til at udlægge kometers betydning på en måde der kan berolige folket; de fleste vil jo alligevel hellere se X-faktor end løfte blikket mod stjernehimlen. I stedet får dette; at kommunikere godt via medierne, større og større betydning.

I demokratiets vugge, Athen, varetog sofisterne denne opgave. De falbød deres retoriske evner til håbefulde politikere, og de var således en slags omrejsende kommunikationsrådgivere. Sofisterne underviste, mod betaling, i filosofi og retorik. De underviste dog ikke med det formål at viderebringe bestemte værdier, men for at eleven kunne argumentere sagligt for sine egne synspunkter. De var altså relativister (mennesket er altings målestok) og blev derfor foragtet af idealisten Sokrates og dennes elev Platon.

Men det var ikke kun sofisterne der var genstand for Sokrates' og Platons foragt. De to gnavne filosoffer afskyede også selve den demokratiske styreform. De var jo idealister, og demokratiet med dens kompromisser og aftaler, hvor man *stemmer* om hvad der er "det rigtige" i stedet for at finde "selveste sandheden" via logikken, ja det var en vederstyggelighed i deres øjne. Idealer er udødelige og uforanderlige og derfor skulle en styreform ikke have demokratiets mere "flydende" karakter.

Faktisk minder Platons såkaldte idealstat om en blanding af Nazi Tyskland og DDR beton med både racehygiejne og hemmeligt politi, alt sammen styret med fast hånd af partitoppen. Sokrates idealiserede da også de gennemmilitariserede spartanere der netop havde besejret Athen i den Peloponnesiske Krig.

Da vi i dag er samlet for *netop* at fejre demokratiet kan vi altså dårligt stille os på idealisternes side, men må i stedet alliere os med relativisterne.

Relativismen bygger på opfattelsen at alt er relativt og skal sættes i forhold til noget andet før det får nogen betydning, sandhed eller værdi. Handlinger skal således sættes i forhold til begreber som: kultur, religion og historie før det giver mening at bedømme dem som gode eller dårlige. Derfor fortolkes historien også hele tiden med nye øjne, efterhånden som tidsånden ændrer sig. Derfor forandrer vores demokrati sig også hele tiden, f.eks. vil en moderne dansker nok ikke finde grundloven anno 1849 særligt demokratisk.

Idealister er farlige, dengang som nu, så de kloge athenere slog Sokrates ihjel, idet de tvang ham til at drikke skarntydegift. Hvilket måske var lidt groft; de kunne vel have nøjes med ostrakere, dvs. landsforvise, ham. Men Sokrates fik altså sit martyrium og betragtes stadig som et forbillede, vel nærmest en art Jesus-figur. Sofisterne derimod bliver hængt ud i en grad, så sofisme eller sofist i dag er et skældsord der dækker over: *"en person der med veltalenhed og spidsfindige argumenter søger at overtale eller overbevise nogen. Er spidsfindig på en overdreven eller falsk besnærende måde; hårdkløvende og rænkefuld."*

Demokratiets fædre vidste det som sagt og forrige århundrede bevidste det; idealister er *farlige* mennesker. Men at være relativist er ikke det samme som at man bare accepterer løgn og bedrag; til sidst gik Loke faktisk *for* langt over stregen og i sidste ende *blev* han straffet. Sådan går det forhåbentlig også alle de spindoktorer der direkte bryder loven og forhåbentlig også deres arbejdsgivere, ministrene, der bør holdes ansvarlige for deres ansattes gerninger. Det må aldrig blive en gyldig undskyldning at man bare parerede ministerens eller generalens ordrer og omvendt må det heller aldrig kunne betale sig at uddelegere det beskidte arbejde til sine underordnede.

Når de fleste af os altså føler lede ved spin er det måske fordi vi er for idealistiske i vores syn på politikere. Vi forventer at de skal leve op til visse idealer. Hvordan kan en ryger være sundhedsminister eller hvad med en miljøminister der ikke kan finde ud af at sortere sit affald? men er det godt? Bliver vi ikke blinde for basale årsagssammenhænge og magtforhold, hvis vi bilder os selv ind at politikere agerer idealistisk i højere grad end andre borgere? *Ønsker* vi virkelig de idealistiske politikere? Eller hvad med politikere der forventer idealisme af andre. Er det f.eks. ikke lidt små naivt at forvente, at de økonomer der er ansat ved en bank, skal udtale sig til hele samfundets bedste? Er en af styrkerne ved demokratiet ikke selve mistroen til det ideelle, smukt formuleret ved den lunkne læresætning om at demokratiet er "den mindst ringe styreform" Churchill sagde: *"It has been said that democracy is the worst form of government except all the others that have been tried."* udtrykket egner sig jo ikke ligefrem til skål-taler.

1. maj holdte jeg en tale i Give, hvor jeg bl.a. beklagede den erosion af tilliden i samfundet jeg vitterlig mener finder sted. Men blind tillid er mindst lige så skadelig som fravær af tillid, måske end da farligere.

Ja, demokratiet er uperfekt, og hurra for det. Måske bør vi i højere grad, om ikke omfavne, så acceptere spin, som en del af demokratiets vidunderlige skønhedsfejl, men erkende at demokratiet forlanger mere af dets borgere end mange andre styreformere. Det er krævende at være borger i et demokrati og samfundet må godt forvente mere af dig til gengæld for indflydelse; ikke mindst indsigt i samfundsforhold.